

Sygn. akt III PK 173/16

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa E.T.
przeciwko Zespołowi Szkół [...] w W.
z udziałem Prokuratora Generalnego
o sprostowanie świadectwa pracy i ustalenie przeniesienia powódki w stan
nieczynny,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 13 lipca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu
Okręgowego w S.
z dnia 4 maja 2015 r., sygn. akt VII Pa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i nie
obciąża powódki kosztami zastępstwa procesowego pozwanej w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. wyrokiem z dnia 4 maja 2015 r. oddalił apelację powódki E.T. od wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 25 lipca 2014 r. oddalającego powództwo skierowane przeciwko pozwanemu Zespołowi Szkół [...] w W. o sprostowanie świadectwa pracy przez umieszczenie w nim adnotacji, że stosunek pracy został rozwiązany na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela i ustalenie przeniesienia powódki w stan nieczynny.

W uzasadnieniach Sądów orzekających wskazano, że powódka była zatrudniona u pozwanego jako nauczyciel mianowany od dnia 1 września 2003 r. do dnia 31 sierpnia 2013 r. Pismem z dnia 12 kwietnia 2013 r. pozwany zaproponował powódce na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1189) ograniczenie zatrudnienia do wymiaru 15/30 z proporcjonalnym zmniejszeniem wynagrodzenia. W dniu 8 maja 2013 r. powódka poinformowała pisemnie pozwanego, że wyraża wstępnie zgodę na ograniczenie wymiaru zatrudnienia od dnia 1 września 2013 r. Pismem z dnia 19 sierpnia 2013 r. pozwany, powołując się na brak możliwości zatrudnienia powódki w pełnym wymiarze czasu pracy – zmiany organizacyjne powodujące zmniejszenie oddziałów – i na jej zgodę, ograniczył powódce wymiar zatrudnienia do 15/30. Powódka w odpowiedzi wystosowała pismo z dnia 23 sierpnia 2013 r., informując pracodawcę, że nie przyjmuje propozycji zmniejszenia wymiaru zatrudnienia i wnosi o przeniesienie jej z dniem 1 września 2013 r. w stan nieczynny zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela. Pismem z dnia 29 sierpnia 2013 r. pozwany nie wyraził zgody na przeniesienie powódki w stan nieczynny wobec wyrażenia przez nią zgody na ograniczenie wymiaru zatrudnienia. Powódka pismem z dnia 3 września 2013 r. poinformowała pozwanego, że skoro nie wyrażono zgody na przeniesienie jej w stan nieczynny, to rozwiązanie stosunku pracy następuje z końcem roku szkolnego na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela i nie obowiązują ją badania kontrolne. W dniu 5 września 2013 r. powódka otrzymała świadectwo pracy z adnotacją, że stosunek pracy został rozwiązany na mocy art. 23 ust. 4 pkt 1 Karty Nauczyciela. Wnosząc o sprostowanie świadectwa pracy przez umieszczenie w nim zapisu, że stosunek pracy został rozwiązany w oparciu o art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela powódka zaznaczyła, że od dnia 1 września 2013 r. nie świadczy pracy bowiem nie wyraziła zgody na nowy angaż i zwolniła się z pracy.

Sąd Okręgowy uznał, że ustawodawca w sposób wyczerpujący w Karcie Nauczyciela określił sposoby rozwiązania z nauczycielem stosunku pracy. Art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela ma zastosowanie wówczas, gdy nauczyciel nie wyrazi zgody na ograniczenie zatrudnienia a powódka taką zgodę wyraziła. Natomiast przeniesienie w stan nieczynny jest alternatywą w stosunku do

rozwiązania z nauczycielem stosunku pracy w tym trybie. Skoro pozwany nie rozwiązał z powódką stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, gdyż wyraziła ona zgodę na ograniczenie zatrudnienia stosownie do art. 22 ust. 2 tej ustawy, to nie przysługuje jej prawo przeniesienia w stan nieczynny. Stąd działania powódki pozwany prawidłowo potraktował jako chęć rozwiązania stosunku pracy na własne żądanie, uwidaczniając w świadectwie pracy, że stosunek pracy został rozwiązany na podstawie art. 23 ust. 4 pkt 1 Karty Nauczyciela.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w S. wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok w części obejmującej roszczenie pieniężne powódki stanowiące kwotę sześciomiesięcznego wynagrodzenia, które otrzymywałaby powódka w stanie nieczynnym. Skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S. wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej Prokurator Generalny zarzucił naruszenie przepisów postępowania - art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 2 k.p.c. i art. 379 pkt 4 k.p.c. przy zastosowaniu art. 47 § 2 pkt 1 lit. a k.p.c. polegające na niedostrzeżeniu przez Sąd Okręgowy w S. z urzędu nieważności postępowania przed Sądem Rejonowym w G. polegającym na rozpoznaniu powództwa E.T. w składzie jednego sędziego (art. 47 § 1 k.p.c.), choć zważywszy na przedmiot sporu, a to roszczenie związane z naruszeniem przepisów art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela w związku z art. 22 ust. 2 tej ustawy, są to roszczenia rozstrzygane w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników (art. 47 § 2 pkt 1 lit. a) oraz naruszenie prawa materialnego – art. 56 k.c. w związku z art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. i art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela przy zastosowaniu art. 20 ust. 1 pkt 2 i ust. 5c tej ustawy przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd Okręgowy w ślad za Sądem Rejonowym, że oświadczenie dyrektora pozwanego Zespołu Szkół [...] w W. z dnia 12 kwietnia 2013 r. nie było wypowiedzeniem warunków pracy i płacy, choć zarówno w świetle powołanych w nim podstaw prawnych, jak i treści samego oświadczenia, a dalej oświadczenia powódki z dnia 8 maja 2013 r., pisma pozwanego z dnia 19 sierpnia 2013 r. i

oświadczenia powódki z dnia 23 sierpnia 2013 r. należy przyjąć, że powódka złożyła skuteczny wniosek o przeniesienie jej w stan nieczynny.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a to „czy sprawy o roszczenia nauczycieli mianowanych dochodzone w związku z naruszeniem przepisów art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela w związku z art. 22 ust. 2 tej ustawy są sprawami o roszczenia przewidziane w art. 47 § 2 pkt 1 lit. a k.p.c. rozpoznawane przez sąd pierwszej instancji w składzie ławniczym”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wnioś o odrzucenie skargi, a na wypadek oddalenia powyższego wniosku o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania lub jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym powyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że

Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienie prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Jednocześnie zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571). Chodzi więc o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a

ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003). Ponadto istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że przedstawione przez skarżącego kwestie nie spełniają wskazanych wyżej kryteriów istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 k.p.c.

W orzecznictwie i doktrynie jednolicie przyjmuje się, że podstawową regułą, wyznaczoną przez art. 47 § 1 k.p.c., jest rozpoznawanie w trybie procesowym w pierwszej instancji wszystkich spraw w składzie jednoosobowym, o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej. Jednym z wyjątków od tej zasady jest rozpoznawanie przez sąd w pierwszej instancji, w składzie jednego sędziego i dwóch ławników, spraw z zakresu prawa pracy o ustalenie istnienia, nawiązanie lub wygaśnięcie stosunku pracy, o uznanie bezskuteczności wypowiedzenia stosunku pracy, o przywrócenie do pracy i przywrócenie poprzednich warunków pracy lub płacy oraz łącznie z nimi dochodzone roszczenia i o odszkodowanie w przypadku

nieuzasadnionego lub naruszającego przepisy wypowiedzenia oraz rozwiązania stosunku pracy (art. 47 § 2 pkt 1 lit. a k.p.c.) oraz o naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu i o roszczenia z tym związane; o odszkodowanie lub zadośćuczynienie w wyniku stosowania mobbingu (art. 47 § 2 pkt 1 lit. b-c k.p.c.). W uzasadnieniu uchwały z dnia 10 listopada 2016 r., III PZP 10/16 (OSNP 2017 nr 5, poz. 52) Sąd Najwyższy uwypuklił, że reguła zawarta w art. 47 § 2 pkt 1 k.p.c. powinna być interpretowana w myśl zasady *exceptiones non sunt extendendae* (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2009 r., II PZP 5/09, LEX nr 518051; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III PZP 2/13, OSNP 2014 nr 2, poz. 17; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., I PK 136/14, LEX nr 1628904 czy postanowienie z dnia 14 czerwca 2016 r., II PZ 9/16, LEX nr 2076687). Stąd w optyce dotyczącej składu sądu chodzi o roszczenie faktycznie zgłoszone w ramach toczącego się procesu.

Z ustaleń stanu faktycznego, którym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398³ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany wynika, że pozwany nie rozwiązał z powódką stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, co uprawniałoby powódkę do dochodzenia roszczenia o uznanie oświadczenia woli o rozwiązaniu stosunku pracy nawiązanego na podstawie mianowania za bezskuteczne, a gdy stosunek pracy uległ już rozwiązaniu - przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach lub odszkodowania (art. 45 § 1 k.p. w związku z art. 91c Karty Nauczyciela) oraz łącznie z nimi dochodzone roszczenia. Skarżący w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje, że powódka nie domagała się jednego z określonych powyżej roszczeń, ale „roszczenia o wynagrodzenie jakie przysługiwałoby powódce w razie przeniesienia jej w stan nieczynny, które Sąd Okręgowy ustalił na kwotę 15.882 złote”.

Ponadto zauważyć trzeba, że - wbrew odmiennemu twierdzeniu skarżącego - w myśl utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego do nauczyciela mianowanego nie stosuje się art. 42 k.p. (por. wyroki z dnia 6 kwietnia 2017 r., II PK 44/26, LEX nr 2312476; z dnia 8 lipca 2015 r., II PK 11/15, LEX nr 1938681; z dnia 23 lutego 1999 r., I PKN 595/98, OSNP 2000 nr 8, poz. 300). W wyroku z dnia 3 lutego 2014 r., I PK 169/13 (LEX nr 1460976) Sąd Najwyższy uwypuklił, że w

razie zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmian planu nauczania uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć (art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z 1982 r. - Karta Nauczyciela), dyrektor szkoły powinien (ma obowiązek) poinformować (pouczyć) nauczyciela o możliwości złożenia wniosku o przeniesienie w stan nieczynny. Może to nastąpić zasadniczo na dwa sposoby. Pierwszy polega na tym, że dyrektor szkoły udzieli tej informacji (pouczenia) w pierwszej kolejności, przed dokonaniem wypowiedzenia stosunku pracy. W takiej sytuacji w ogóle nie mamy do czynienia z oświadczeniem woli (ani wypowiedzeniem stosunku pracy, ani wypowiedzeniem zmieniającym - które wobec nauczyciela mianowanego w ogóle jest niedopuszczalne, ani nawet ofertą zawarcia porozumienia), lecz wyłącznie z oświadczeniem wiedzy (informacją o uprawnieniach). Drugi sposób wykonania obowiązku informacyjnego dyrektora szkoły polega na udzieleniu stosownego pouczenia (o możliwości złożenia wniosku o przeniesienie w stan nieczynny) równocześnie ze złożeniem oświadczenia woli o wypowiedzeniu stosunku pracy. Także w tym przypadku udzielenie tej informacji nie jest elementem oświadczenia woli i może nastąpić w piśmie wypowiadającym stosunek pracy lub w odrębnym piśmie (a nawet w innej, dowolnej formie). W obecnym stanie prawnym, w którym nauczyciel w terminie 30 dni od dnia doręczenia wypowiedzenia może złożyć wniosek o przeniesienie w stan nieczynny, co powoduje bezskuteczność wypowiedzenia (nie ma więc potrzeby jego cofania - art. 20 ust. 5c Karty Nauczyciela), pouczenie może być udzielone nawet po wypowiedzeniu, byle w czasie umożliwiającym nauczycielowi podjęcie decyzji.

Podsumowując powyższe, nie można zgodzić się z twierdzeniem skarżącego, że powódka dochodzi roszczeń wynikających z wypowiedzenia zmieniającego a art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym dyrektor szkoły w razie częściowej likwidacji szkoły albo w razie zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmian planu nauczania uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć rozwiązuje z nim stosunek pracy lub, na wniosek nauczyciela, przenosi go w stan nieczynny. Nauczyciel zatrudniony na podstawie mianowania może wyrazić zgodę na ograniczenie zatrudnienia w trybie określonym w art. 22 ust. 2, stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 42 k.p. i 43 k.p.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach zastępstwa procesowego pozwanego w postępowaniu kasacyjnym w myśl art. 102 k.p.c.

as